

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Příručka informovaného žadatele

Účelem příspěvku na péči je, aby měl člověk dostatečné finanční prostředky na zajištění péče, kterou nezbytně potřebuje.

Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku s trvalým pobytem v ČR, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb.

1 Kde si o příspěvek požádat?

O příspěvek na péči se žádá na Úřadu práce (ÚP) podle trvalého bydliště, snadno se zorientujete na webových stránkách Úřadu práce ČR: <https://www.uradprace.cz/kontakty-na-pobočky>. Samotnou žádost ale můžete podat na jakékoliv pobočce ÚP zabývající se sociálními službami a příspěvky na péči.

Samotnou žádost o příspěvek včetně povinného formuláře „Oznámení o poskytovateli pomoci“ je možné předem vyplnit elektronicky a vytisknout na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-prispevek-na-peci>. Oboje je ale možné ji také vyplnit až na místě.

2 Jak bude řízení probíhat?

Řízením vás již pracovníci úřadu provedou. Budete požádáni o aktuální lékařské zprávy popisující váš zdravotní stav (psychiatr, klinický psycholog, praktický lékař), od praktického lékaře by si měl Institut pro posuzování zdravotního stavu (IPZS) výpis z vaší dokumentace vyžádat také sám. Můžete též dodat i nelékařské zprávy (psycholog, terapeut, soc. pracovník apod.), těm ovšem IPZS nepřikládá takovou váhu, jako těm lékařským.

Během řízení proběhne také tzv. sociální šetření. K vám domů přijde sociální pracovník z ÚP, který posuzuje schopnost žadatele (vás nebo vašeho blízkého) zvládat základní životní potřeby podle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách. Na základě vyhodnocení zvládnání či nezvládnání životních potřeb bude určen stupeň závislosti na péči jiných osob a konkrétní výše příspěvku.

Pracovník musí při posuzování stupně závislosti postupovat vždy s ohledem na věk člověka. Například žádné tříleté dítě není schopno si samo nakoupit či obléci se adekvátně k počasí, logicky tedy ani tříletému dítěti s PAS tak nemusí být závislost u této potřeby přiznána.

Konkrétně se posuzují tyto potřeby:

a) Mobilita

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat

1. vstávání a usedání,
2. stoj,
3. zaujímat a měnit polohy,
4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu,
5. otevírat a zavírat dveře,
6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů,
7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.

b) Orientace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem,
2. mít přiměřené duševní kompetence,
3. orientovat se osobou, časem a místem,
4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí,
5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.

c) Komunikace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení,
2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv,
3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu,
4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům,
5. používat běžné komunikační prostředky.

d) Stravování

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny,
2. nalít nápoj,
3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji,
4. najíst se a napít,
5. dodržovat stanovený dietní režim,
6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu,
7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

e) Oblékání a obouvání

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem,
2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit,
3. oblékat se a obouvat se,
4. svlékat se a zouvat se,
5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

f) Tělesná hygiena

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. použít hygienické zařízení,
2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla,
3. provádět celkovou hygienu,
4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

g) Výkon fyziologické potřeby

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. včas používat WC,
2. zaujmout vhodnou polohu,
3. vyprázdnit se,
4. provést očistu,
5. používat hygienické pomůcky.

h) Péče o zdraví

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. dodržovat stanovený léčebný režim,
2. provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky,
3. rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

i) Osobní aktivity

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami,
2. plánovat a uspořádat osobní aktivity,

3. styku se společenským prostředím,
4. stanovit si a dodržet denní program,
5. vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.

j) Péče o domácnost (u osob mladších 18 let není posuzována)

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti,
2. manipulovat s předměty denní potřeby,
3. obstarat si běžný nákup,
4. ovládat běžné domácí spotřebiče,
5. uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj,
6. vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí,
7. obsluhovat topení,
8. udržovat pořádek

3 Na jakou částku budu mít nárok?

Zákon o sociálních službách rozlišuje mezi čtyřmi stupni závislosti. Stupeň závislosti je vždy stanoven počtem životních potřeb, při nichž osoba potřebuje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu každodenní pomoc nebo dohled. Od stanoveného stupně závislosti se samozřejmě odvíjí i výše poskytovaného příspěvku na péči, která je dále odlišně stanovena pro osoby do 18 let věku a pro osoby starší:

stupeň závislosti	Osoby do 18 let věku		Osoby nad 18 let věku	
	počet nezvládnutých životních potřeb	měsíční výše příspěvku (od 1. 1. 2026)	počet nezvládnutých životních potřeb	měsíční výše příspěvku (od 1. 1. 2026)
I.	3 potřeby	4.900 Kč	3 až 4 potřeby	1.300 Kč
II.	4 až 5 potřeb	8.200 Kč	5 až 6 potřeb	5.400 Kč
III.	6 až 7 potřeb	16.100 Kč	7 až 8 potřeb	14.800 Kč
IV. ¹	8 až 9 potřeb	23.000 Kč	9 až 10 potřeb	23.000 Kč
IV.+ ²	8 až 9 potřeb	27.000 Kč	9 až 10 potřeb	27.000 Kč

Pro posouzení zdravotního stavu je důležité mít **aktuální a důkladně napsané zprávy od psychiatra, případně dalších odborných lékařů, a praktického lékaře** ("medicínských odborníků"). V tomto ohledu platí pravidlo čím více, tím lépe. Samozřejmě je třeba **zdůraznit kontext příspěvku na péči a zprávy s odborníky konzultovat tak, aby skutečně odpovídaly vaší situaci.**

¹ Stupeň IV. je přiznáván lidem, kterým poskytuje péči pobytová sociální služba Domovo pro osoby se zdravotním postižením (DOZP), Domov se zvláštním režimem (DZR), Chráněné bydlení (CHB) nebo tzv. Sociální služby v lůžkové zdravotní službě (SSLZS).

² Stupeň IV.+ je přiznáván lidem, kterým je poskytována pomoc mimo pobytové sociální služby DOZP, DZR, CHB, SSLZS a Domov pro seniory (DS).

4 Na co si mám dát pozor?

Sociální šetření

- a. **Na sociální šetření je dobré se dopředu připravit.** K přípravě vám poslouží seznam 10 (do 18 let 9) základních životních potřeb, podle kterých se při posuzování nároku na příspěvek na péči postupuje (viz výše). Ideálně tedy pod každou z deseti potřeb popište, jak jste schopni zajistit onu životní potřebu, případně jakou pomoc k zajištění potřebujete.
- b. **Tuto přípravu pak využijte během sociálního šetření** k argumentaci zvládnání základních životních potřeb. Nebojte se být asertivní a trvat na tom, aby vaše poznámky sociální pracovník z ÚP v adekvátní míře zaznamenával. Váš popis zvládnání jednotlivých potřeb také můžete dodat ÚP jako podklad k posouzení pro Institut pro posuzování zdravotního stavu.
- c. **Nebuďte na to sami.** Sociální šetření trvá cca 2 hodiny a může být náročné na komunikaci. Nebojte se tak požádat o pomoc blízkého člověka, který vám s komunikací i argumentací ohledně základních životních potřeb pomůže.

Podklady pro Institut pro posuzování zdravotního stavu

- a. Jako směrodatné podklady pro posouzení zdravotního stavu považuje posudkový lékař **především lékařské zprávy**. Důležité tedy bude dodat co nejvíce zpráv od odborníků, jakými jsou **psychiatři, kliničtí psychologové, neurologové apod.** Tyto zprávy by v ideálním případě **neměly být starší než 3 měsíce**.
- b. Vhodné je dodat i **nelékařské zprávy** (škola, sociální služby, speciální pedagogové, psychologové, terapeuti apod.), jen je třeba počítat s tím, že jim dává posudkový lékař menší vypovídající hodnotu.
- c. Podklady můžete dodat **přímo na ÚP nebo také praktickému lékaři**, jehož kontakt jste uvedli v žádosti o příspěvek. Od něj si totiž IPZS dokumentaci vyžádá.

Oznámení o poskytovateli služeb

- a. **Oznámení o poskytovateli služeb je potřeba vyplnit aktuální**, abyste byli schopni prokázat, na jaké služby příspěvek využíváte. Pokud tedy například péči poskytuje blízký člověk a zároveň osobní asistence či denní stacionář, je nutné uvést oba.
- b. Je vhodné tedy **peníze z příspěvku na péči používat na poskytnutou péči** v souladu s definovanými základními životními potřebami. Užívání příspěvku na péči může být podrobena kontrole a v případě zneužití hrozí sankce.

Námítky a odvolání

- a. Pokud s rozhodnutím Úřadu práce nesouhlasíte, je možné využít opravných prostředků. Je ale **nutné jednat okamžitě, lhůta pro odvolání je totiž 15 dní od doručení rozhodnutí**.
- b. **Námítky je možné podat už po obdržení vyrozumění o posudkových závěrech** a vedou k opětovnému posouzení totožným posudkovým lékařem IPZS. Při psaní námítky je **nutné argumentovat s ohledem na základní životní potřeby**. Ideální je tak **detailně popsat, jak ne/jste schopni ve svém běžném životě zvládat ty potřeby, u nichž vám nebyla přiznána závislost na péči druhé osoby**.
- c. **Odvolání je prostřednictvím Úřadu práce směřováno k Ministerstvu práce a sociálních věcí**. Dojde tak k posouzení jiným posudkovým lékařem. Pro argumentaci při odvolání je postup stejný jako u námítek.
- d. V případě potřeby můžete **využít podporu Poradny NAUTIS při zpracování opravných prostředků**. Je nutné ale jednat okamžitě, abychom byli schopni společně zpracovat kvalitní odvolání a dodržet přítom stanovené lhůty.

5

Kde se dozvím více informací?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

<https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-peci>

Poradna NAUTIS

poradna@nautis.cz, +420 778 402 641

<https://nautis.cz/portfolio/cz/poradna>

NAUTIS